

בבית הכנסת "אהבת התורה - איש מצליח"
רחוב הרב עוזיאל 43 ב"ב.

שיעורו של מרן ראש הישיבה
רבנו מאיר מאזוז זצוק"ל

יום חמישי י"ב באלול התשע"ב, יום שלישי י' באלול התשע"ב
נושאי השיעור:

כבוד רבו

מצות שילוח הקן, עשיית מעקה ועוד

א. כבוד רבו, מורים ומורות. ב. העשירים מצליחים בזכות לומדי התורה. ג. מהר"ל דיסקין זצ"ל ד. רב מובהק. ה. הטעם שמכבדים זקנים? ו. "מפני שיבה תקום" מגיל ששים או מגיל שבעים? ז. "שילוח הקן" - אם יש מצוה לשלח האם כשלא רוצה הבנים. ח. למה לא מברכים על שילוח הקן? ט. "האומר על קן ציפור יגיעו רחמי". י. אין אתה יודע מתן שכרן של מצוות. יא. "ועשית מעקה" הסיבה שהאות מ"ם דגושה. יב. יש דגשים שע"פ הדקדוק לא היו צריכים להיות, אלא שיש טעם להמצאותם. יג. מברכים על עשיית מעקה. יד. כלאי הכרם. טו. כלאי בהמה. טז. 'לא תחרוז בשור ובחמור יחדיו'. יז. כל פיוט ופיוט בסליחות נשמה יש בו. נושאי ההערות: א. אהבת הגר. ב. דרך ארץ קדמה לתורה. ג. "נאום השפנים". ד. אכילת אגסים. ה. רש"י, בנותיו, חתניו ונכדיו.

כבוד רבו, מורים ומורות

א. [בן איש חי שנה שניה פרשת כי תצא הלכה ז'] לא יחלוץ תפלין לפני רבו מובהק. היום אין לנו רבו מובהק, הרב אומר בהמשך שהיום כולנו לומדים מהספרים, פעם רבו היה מלמד אותנו הכל, מלה במלה. (שאלה מהקהל: גם להניח תפלין אסור בפני רבו? ואמר לו מרן זצ"ל: לא, להניח אדרבא, אבל לחלוץ זה נראה כאילו הוא פורק [עול בפני רבו]). ולא יסב לפניו, אלא יושב כיושב לפני המלך. לא ישב 'מענטש' כזה עם כרית. ולא יתפלל לפניו ולא לאחריו ולא בצדו ממש, לפניו הוא עושה את עצמו גדול ממנו, לאחריו כאילו מתפלל אליו (תוסי' בברכות דף כ"ז ע"ב ד"ה ולא אחורי רבו), ובצדו הוא עושה את עצמו שוה אליו. וכל שכן דאסור ללכת בצידו אלא אם כן הרב אומר לו: "בוא". וחוצ' לארבע אמות הכל מותר. ולא ישב לפניו עד שיאמר לו "שב", ולא יעמוד לילך עד שיטול רשות ממנו, וכישפטר מלפניו לא יחזיר לו אחוריו. זו חוצפה לעשות ככה, בבית המקדש היו כאלה בזמן שהיו עובדי עבודה זרה, "אחוריהם אל היכל ה' ופניהם קדמה והמה מִשְׁתַּחֲוִיָּתָם קדמה לשמש" (יחזקאל ח', ט"ז). היכל ה' היה במערב, מִשְׁתַּחֲוִיָּתָם קדמה לשמש" - זו עבודה זרה, והיו מפנים אחוריהם אל היכל ה', והנביא יחזקאל אומר שעל זה מגיע להם עונש. כל הדברים האלה לכבד את המורה, את הרב (וגם את המורה אצל הבנות), אצל החילונים הם אומרים "מה

1. שיעור זה בבא"ח שנה שניה הלכות כבוד רבו נמסר ע"י מרן רבנו הגדול זצ"ל ביום חמישי י"ב באלול התשע"ב. המערכת.

חידושים נפלאים ומתוקים מכתב יד קדשו של מרן רבנו הגדול זצ"ל על פרשת כי תצא

תודתנו נתונה לידידנו ר' הראל זנזורי הי"ו שמסר לנו חידושים אלו על מנת לזכות בהם את הרבים ושכמ"ה. כל הזכויות שמורות.

י"ט כ"ה) והם ראשי המחבלים האדורים הדוקרים ומשחיתים כל חלקה טובה ימש"ו. "והסירה את שמלת שביה מעליה וישבה בביתך" שתשרה השכינה בינינו בגאולה שלמה בב"א.

כב. כי תצא למלחמה על אויבך ונתנו ה' אלקיך בידך ושבית שבינו. פתח ברבים (אויבך ביד"י סימורבים) וסיים ביחיד? ונראה שהכל מדבר בלשון יחיד, ובין"ד של אויבך רמז לאויב אחר נסתר והוא יצר הרע. והענין הוא כי פרשה זו באמרת בחדש אלול, ואמרו חז"ל קדמיה לרשיעא עד לא יקדמינך, ולכן צריך לסגל מצוות ומעשים טובים בחדש אלול בטרם יגיע יום הדין יום ראש השנה שיבא המקטרג לקטרג ח"ו. וזהו שנרמז בכתוב: כי תצא למלחמה על אויבך, שלשים יום לפני ר"ה - היינו מראש חדש אלול - תצא

כ"א י'. כי תצא למלחמה על אויבך. כתיב איבך מלא יו"ד אחר הבי"ת, לרמז לשני אויבים האויב הגשמי והאויב הרוחני הוא יצר הרע, שצריך לצאת למלחמה נגדו שלשים יום לפני ראש השנה, וזה רמז כ"י (גימט' 30) תצא למלחמה. ומכאן סמך למנהג הספרדים להשיכים לסליחות בתחלת אלול ע"ד הבא להרגך השכם להרגו, והאשכנזים תוקעים בשופר בכל חדש אלול להכניע יצר הרע. והנה כתב בעל הטורים: "כי תצא, צא אליהם ואל תניחם לבוא עליך פן ישחיתו הארץ". וזהו ההבדל בין מלחמת ששת הימים ובין מלחמת יום הכפורים שהיה מה שהיה בעוה"ר. וראה זה פלא, כי ראשי תיבות כי תצא למלחמה - כתל, שקיבלנו בחסדי השי"ת את הכותל המערבי במלחמת ששת הימים ביום כ"ח באייר שהוא מ"ג לעומר, על אויבך (כתיב חסר ו') עולה מ"ג. "וראית בשביה אשת יפת תואר" רמז לשכינה הקדושה שלא זזה מכותל המערבי, והיא כביכול שביה ביד זרים בעוה"ר. אבל יגיע זמן "וגלחה את ראשה" היא הקובה שבמסגד עומר, "ועשתה את צפרניה" תקוץ את הצפרניים (כמו ולא עשה שפמו, שמואל ב')

הדלקת נרות	מוצ"ש	ר"ת
י-ם:	18:41	19:53
ח-א:	18:59	19:55
חיפה:	18:49	19:56
ב"ש:	18:57	19:54

רוב חכמתו המועטה ממנו

ז. ואלו המוני העם שלומדים תנ"ך ומעט דברי אגדה לפני מלמדי תינוקות ויוצאים לשוק לעסקים ולא לומדים יותר. יש כאלה, אדם מגיע לגיל ארבע עשרה והמח שלו 'מטומטם', לא מבין גמרא. ממשיך עוד שנה והוא לא מבין. הרב היה אומר לו (ככה סיפורי לי): תשמע, חבל על הזמן, לך לעבודה, תבוא לשיעור "ארבע אמות הלכה" בבוקר ובערב, מה אתה עושה פה? אתה לא מבין גמרא, לא רש"י, לא תוספות, יושב ויושב ומחמם את הכיסאות... אז יש כאלה שלא מבינים, למדו קצת תנ"ך וקצת אגדה וקצת דרשות, נמצא זה האדם כל חכמתו וידעתו בתורה או רובה מהמלמד הזה, ונחשב המלמד הזה רבו מובהק, לא יאמר מה זה? הוא לימד אותי תנ"ך בלבד. אבל כל מה שאתה יודע זה רק תנ"ך ואגדה, ואת זה למדת מהמלמד הזה, על זה נאמר רבו מובהק. ועל זה אמר מרן (י"ד ס"ו רמ"ב ס"ל) רוב חכמתו ממנו, אם מקרא מקרא, ואם משנה משנה, ופשוט.

מה אכפת לנו שעברו הרפתקאות?

ח. עוד סעיף אחד (הלכה י"ב). כתיב (ויקרא י"ט, ל"ב) "מפני שיבה תקום והדרת פני זקן". ושיבה הוא אדם שהוא בן שבעים שנה. וזקן זה חכם שקנה חכמה. וגם הנשים חייבות במצוה זו לקום מפני הזקן ומפני החכם. ואפילו אם הזקן עם הארץ, צריך לעמוד בפניו, ובלבד שלא יהיה רשע. הגמרא אומרת (קידושין דף ל"ג ע"א) שרבי יוחנן היה מכבד אפילו זקנים גוים, אמר: אתה יודע כמה הרפתקאות עברו עליהם? מה הכוונה? מה אכפת לנו שעברו הרפתקאות? אלא יש להם נסיון חיים. אתה מדבר עם זקן, הוא יודע, הוא מבין, אומר לך: "פעם היה לי דבר כזה". לכן תיזהר בכבודם. ויש כאלה טיפשים כמו שכתוב ברחבעם (ויעזוב את עצת הזקנים" (מלכים א' י"ב, ח') והוא שמע אל עצת הנערים. מה הרוויח בזה? עשרה שבטים הלכו לאיבוד. מה הרווחת מהחכמה הגדולה שלך? לזקן יש נסיון בחיים, צריך לשמוע את זה. לא כאלה שאומרים "העולם שייך לצעירים"... אז אדם זקן בעל נסיון תכבד אותו, אבל שלא יהיה רשע. ולכן אלה הבריונים שידוע בהם שאין מתפללים ולא מניחים תפלין, אינו חייב לעמוד בפניהם כלל, כי על זקן כזה לא ציוותה התורה לכבדו.

צחה, מגיע לו "מרנא ורננא"? אבל הרמב"ם אמר: זו הזדמנות לקיים מצוות עשה דאורייתא "ואהבתם את הגר" (דברים י', י"ט), הרב שלו פגע בו, צריך לעודד אותו! אם מישוהו היה מקבל בימינו מכתב כזה מהרמב"ם, היה רוקד! זה עובדיה בטח שרקד מהמכתב הזה. והרמב"ם כותב לו: "זה שקרא לך כסיל, תימה גדול הוא" - זו קושיא עצומה, איך יתכן דבר כזה?... אדם שידע שכל הדתות גנובות מן התורה, והבין בעין לבו, וחזר לדת האמת, אתה טיפוש? "חלילה לך, לא כסיל קרא ה' שמך, אלא משכיל ופיקח ומבין והולך נכוחות!". אשריך ואשרי חלקך. ואתה יכול לומר אלוקינו ואלוקי אבותינו, ואל קל יחוסך בעיניך, אם אנחנו מתייחסים לאברהם אבינו, אתה מתייחס למי שאמר והיה העולם! "מכתב כזה כל מלה בו פניה, איזה מדות טובות יש להרמב"ם ע"ה. הרמב"ם בחיבורו שלו כתב קודם כל הלכות דעות ואחר כך הלכות תלמוד תורה, אדם ילמד תורה והמדות שלו רעות מה זה שוה?

7. רחבעם היה בן ארבעים ואחת שנה וכתוב עליו שהיה "נער ורך לבב" (דברי הימים ב' י"ג ז'), שלמה אביו היה בן שנים עשרה שנה ומלך בחכמה רבה, כולם התכופפו לפניו. לכן לא העיקר הגיל. 8. לפני כמה שנים כשהרב שך עצר את ממשלת השמאל בדרשה מיוחדת, קוראים לה "נאום השפנים" בשנת תש"ן, אמר: אתם אוכלים שפנים? במה אתם יהודים? קם למחרת מג'נאן אחד, אמר במה הם יהודים? בידיים המיובלות... הקיבוצניקים עומדים שמה ויש להם יבלת, זה לא יהודי? אה, הסימן של יהודי זה יבלת... לגויים גם כן יש להם יבלת, נו, מה זה השגעון הזה? אז הרב שך עצר את הממשלה, אז מישוהו לא דתי כתב ספר "הרב שך שהמפתח בידו"... אז העולם לא שייך לצעירים, צעירים בצד" וגם שעירים בשי"ן, "ושעירים ירקדו שם" (ישעיה י"ג, כ"א)...

כ"ב ב'. ואם לא קרוב אחיך אליך ולא ידעתו וגו'. נראה לבאר במה שאמרו בגמרא משרבו האנסין התקינו שיהיה מודיע לשכניו ולמיודעיו ודיו (ב"מ דף כ"ח ע"ב), וזה רמז הכתוב "ואם לא קרוב אחיך [שאינו שכנך] ולא ידעתו [שאינו מיודעך], ואספתו אל תוך ביתך עד דרוש" וגו', שאינך צריך להכריז על אבדתו, אלא אם הוא בעצמו בא אליך ודרש אבדתו בסימניך אז "השבותו לו".

והיה עמך עד דרוש אחיך אותו. בזהו פרשת חוקת (דף קפ"ד ע"א) מבואר שכל "אתו" בתורה חסרים, חוץ משנים: אחד בפרשת חוקת ויאמר ה' אל משה אל תירא אותו, רמז לאות המילה שנימול עוג, שהיה עבד אברהם אבינו ע"ה (כמ"ד עוג זה אליעזר. עיין בפדר"א פט"ז), ופחד מרע"ה שמא תעמוד לו זכות אות הברית, ואמר לו הקב"ה אל תירא אותו. והשני כאן "עד דרוש אחיך אותו", שצריך לפרש סימן ואות של האבידה. ע"ש. ושיעור הלשון עד דרוש אחיך אותו, עד שתדרוש אתה את אחיך את סימניו של הדבר האבוד ויגיד לך. וכי"ב דרשו בש"ס עד שתדרוש את אחיך אם רמאי הוא אם אינו רמאי. ושו"ר לבעל הטורים ז"ל: עד דרוש אחיך אותו, פי' שידרוש האות שלו, שיתן לו בו סימן, וז"ש רז"ל דורשהו אם הוא רמאי אם לאו מאי לאו בסימנים כפולין (?). ע"כ. וכיוון לדברי הזהוה. והמנחת שי (בסוף פרשת

"מפני שיבה תקום" מגיל ששים או מגיל שבעים?

ט. ומה שאמרנו מגיל שבעים זה דוקא על פי הפשטנים, אבל לפי דעת רבנו האר"י צריך לקום מגיל ששים ומעלה, וצריכים להיזהר בזה כי דבריו נאמרים על פי הסוד. והרב עובדיה (שיחיה) הוכיח ביביע אומר (ח"ג חיו"ד ס' י"ג) שזה נובע מחילופי גירסאות, הביא גרסאות במשנה באבות (פ"ה משנה כ"ב), ואמר הגמרא (ב"ב דף ע"ה ע"א) פסקה דנקטינן שבעים. איך הגמרא למדה את זה? הביאה פסוק באיוב (בסוף, מ"א, כ"ד) מליתן - "יחשוב תיהום לשיבה". מה זה יחשוב תיהום לשיבה? הליתן יכול לבלוע המון ממימי הים בבת אחת, ואחר כך התהום אינו חושב [-חוזר] לאיתנו רק כעבור שבעים שנה, שנאמר "יחשוב תהום לשיבה", התהום עד שיחשוב - עד שיחזור כמות שהיה, צריך שיבה צריך שבעים שנה, מזה למד רב אחא בן יעקב ששיבה זה בן שבעים שנה. "אמר רב אחא בר יעקב [אין תהום חוזר לאיתנו עד שבעים שנה שנאמר יחשוב תהום לשיבה], ואין שיבה פחותה משבעים" מאי נפקא מינה? נפקא מינה שאין צורך לעמוד מגיל ששים. אמר תיקוני זוהר (תיקון כ"א דף מ"ח ע"א) שאמרו ששים, היה להם גירסא אחרת במשנה, אבל הגמרא שלנו פסקה שבעים. ולכן מן הדין רק מגיל שבעים, לא נהגו לעמוד מגיל ששים, ומי שרוצה לעמוד תבוא עליו ברכה. והרב אמר שבבית הכנסת אם אתה עומד [ואתה לא חייב], זה כאילו שאתה מזלזל [בבית הכנסת]. אבל הוא היה מסתפק בזה. ברוך ה' לעולם אמן ואמן.

מהי מצות שילוח הקן?

י. "כי יקרא קן ציפור לפניך בדרך בכל עץ או על הארץ אפרוחים או ביצים והאם רובצת על האפרוחים או על הביצים לא תקח האם על הבנים, שלח תשלח את האם ואת הבנים תקח לך למען ייטב לך והארכת ימים" (דברים כ"ב ו-ז). הרבה מבינים שיש מצוה לקחת את הבנים סתם ולהחזיר אותם אחר כך. לא, המצוה לא ככה, אלא המצוה היא שאם אתה רוצה לקחת את הבנים, אל תיקח את האם. יש ויכוח גדול בזה ביביע אומר (חלק עשירי חיו"ד ס' ל"ב), יש דעות לכאן ולכאן. ומצאתי שרב סעדיה גאון (מובא בספר יסוד מורא לאבן עזרא שער ט' אות ב') אומר ככה כמו שאמרתי, רלב"ג (כאן) אומר כמו שאמרתי, ומהרמב"ם גם כן מוכח כמו שאמרתי. כי הרמב"ם במורה נבוכים (ח"ג פרק מ"ח) אמר שעל פי הפשט המצוה היא בשביל שלא תהיה אכזרי ותקח האם על הבנים, תקח את הבנים ותתן לה חופשיות. ובחיבורו שלו (פ"ג מהלכות שחיטה ה"ז) הוא כותב לא תנצל את הרחמים שה' נטע באמה לבנים שלה. הרי למה היא לא בורחת? בגלל שהאפרוחים שמה, אתה תיקח את המדה הזאת שנטע בה מלמעלה שתרעם על האפרוחים, ותקח גם אותה? אסור לך לעשות את זה! משמע שאם אתה לא צריך לא אפרוחים ולא ביצים, תשאיר אותם, לא צריך לקחת. ויש אומרים שיש בזה סגולה לבנים, והנה רמז: "ואת הבנים תקח לך".

למה לא מברכים על שילוח הקן?

יא. הפתחי תשובה (סי' רצ"ב סק"ב) מביא שאלה, למה לא מברכים על שילוח הקן. ואני חושב שהטעם הוא פשוט, כי רוב האנשים שעושים שילוח הקן אינם מעוניינים אחר כך בביצים, אלא הם מחזירים את זה. הבעיה היא כשמחזירים את הביצים האמא לא חוזרת, כשהיא רואה שלקחו לה את הביצים שלה, היא לא חוזרת. אז איזו מצוה עשית? לדעת כל הפוסקים שאמרתי לא עשית שום מצוה.

9. שיעור זה נמסר ע"י מרן רבנו הגדול זצ"ל ביום שלישי י' באלול התשע"ב בבית מדרשו בין מנחה לערבית. המערכת.

חוקת) העיר שלפנינו כולם חסרים בתורה, ושכ"כ המאירי והרמ"ה, והכי נקטינן. ע"ש. ואפשר דתליא בבביא דגמרא (בב"מ דף כ"ז ע"א) אי סימנין דאורייתא או דרבנן, דהוזהר ס"ל סימנין דאורייתא ולכן כותבים אותו בוי"ו לרמזו שמחזירין אבידה בסימנין, אך לדין לא איפשיטא הך בעיא כמבואר בהרא"ש שם, וכ"ה בגמרא (שם דף כ"ח ע"א אמר רבא את"ל וכו') ולכן כותבים חסר. ונראה שלזה כיון הרב אמת ליעקב והובאו דבריו בבית מנוחה (דף קע"ג ע"א) שכתב: ועד דרוש אחיך אותו שלפי המדרש מלא אע"ג שהוא כדן, מהגמרא נראה להיפך. ע"ש. ודו"ק. ושו"ר שכן הוא להדיא בשו"ת הרדב"ז ח"ד (ס' אלף קע"ב). ע"ש. ולכאורה י"ל שגם למ"ד סימנין דרבנן משכחת לה בסימן מובהק דמהני לכ"ע (עיין ב"מ דף י"ח סע"ב). ודייקא נמי דכתיב אותו, כלומר סימן מובהק שלו.

וע"פ דברי הזהוה הנ"ל יאירו לנו דברי הגמרא (בבב"מ דף ס"א סע"א): אמר רבי יוחנן אמר רשב"י (צ"ל משום רשב"י. עיין רש"י חולין דף ק"ג ע"ב, וכו"ה בכל הש"ס) מתשובתו של אותו צדיק אתה יודע מה היה בלבו, אמר שמא תעמוד לו זכות של אברהם אבינו, שנאמר ויבא הפליט ויגד לאברהם העברי, ואמר רי"ח זה עוג שפלט מדור המבול. ופירש רש"י: מתשובתו של אותו צדיק, שהוצרך הקב"ה להשיב שלא יירא ממנו.

גם לשון התורה כך, התורה לא אמרה "תיקח את הבנים", אלא "לא תיקח האם על הבנים", אם אתה מעוניין בבנים אל תיקח גם את האם, לכן את האם תשלח ואת הבנים - אם תרצה - תקח לך. כמו "ששת ימים תעבוד" (שמות כ' ט'), לא הכוונה חובה לעבוד, אלא אתה יכול לעבוד, אבל בשביעי אל תעבוד. אז גם כאן שלח תשלח את האם, ואת הבנים אתה יכול לקחת. אבל רוב העולם לא לוקחים את הבנים לאכול אותם, מי לוקח אפרוחים או ביצים של יונה? אף אחד לא לוקח, לכן נהגו שלא לברך. אם יש בזה סגולה או אין סגולה זה עניין אחר. אבל המצוה היא כשאתה מעוניין לקחת את הבנים, זה הפשט הפשוט.

"האומר על קן ציפור יגיעו רחמין"

יב. ויש גם הוכחה מהמשנה בברכות. כתוב שם (דף ל"ג ע"ב) "האומר על קן ציפור יגיעו רחמין... מודים מודים משתקים אותו". מה פירוש "על קן ציפור יגיעו רחמין"? הוא אומר "יהי רצון שיגיעו רחמין עלינו כמו שירחמת על קן ציפור". אסור לומר את זה. והרמב"ם כותב בחיבור למה אסור, כי אם הטעם מפני רחמים לא היה מתיר לנו שחיטה כל עיקר. מחמת רחמים אסור לשחוט, והתורה מתירה לשחוט עופות וכדומה, אלא זו גזירה. (במורה נבוכים ח"ג פרק מ"ח), ומובא בתוספות יום טוב שמה, אומר זה פירוש המשנה, אבל יש בזה גם טעם של רחמים. [ענין בקונטרס "כסא המלך" למרן רבנו צ"ל במאמר "מסגולות לשונו של הרמב"ם" אות ז'] אבל נעזוב עכשיו דעת הרמב"ם. מה המשנה אומרת? "על קן ציפור יגיעו רחמין". אם הכוונה תיקח את הבנים ואתה לא מעוניין בהם, זה רחמים? אתה לוקח אותם ותחזיר אותם למקומם? האמא כבר לא תחזור אליהם. [אלא ודאי שדוקא כאשר רוצים לקחת את הבנים יש מצוה של שילוח הקן]. שמעתי שיש איזה "פטנט" שהאמא תחזור אחר כך, לוקחים את הביצים בשקית וכדומה, אז מצאנו תיקון למי שרוצה לקיים את זה. אבל נראה מכל הפוסקים שאמרתי שאין שום מצוה לקחת [את האמא אם אינו רוצה את הבנים]. יש ספר יסוד מורא של אבן עזרא על תרי"ג מצוות, והוא מביא את זה בשם רב סעדיה, ככה מוכח להדיא. ובגליון בספרי כתוב שרלב"ג ככה דעתו. רלב"ג אמנם לא היה פוסק, אבל ככה הוא אומר בפשיטות. ככה דעת הרמב"ם, ככה משמעות המשנה, לכן מי שרוצה לקיים בשביל סגולה לבנים - יקיים. אבל ברכה לא תוכל [ולא נהגו בשום אופן] לברך.

התורה לא מגלה מהו השכר

יג. התורה מבטיחה בזה [בשילוח הקן] "למען ייטב לך והארכת ימים" (דברים כ"ב, ז'), [וכן במצות כיבוד הורים נאמר "למען יאריך ימך" (דברים ה', ט"ז)], ופירשו בהם (חולין דף קמ"ב ע"א) למען יאריך ימך לעולם שכולו ארוך, ולמען ייטב לך לעולם שכולו טוב. מזה אמרו חכמים, שהתורה לא מגלה את שכר המצוות. כי לכאורה מצוה כזו קלה לא לקחת את האם, על זה התורה מבטיחה אריכות ימים, ומצוה חמורה של כיבוד הורים שקשה מאד לעמוד בה, מי יכול לרדת לסוף דעתם של הוריו? האבא אומר ככה והתכוון אחרת, ואתה לא מבין אותו, והוא כועס עליך. עד שאומר בן איש חי (ש"א פרשת וילך אות ו') שאבא או האמא יגידו בערב כיפור "אני מוחל לילדים שלי על כל מה שהרגיזו אותי, ועל כל מה שעשו לי". והשכר לכאורה אותו דבר, "למען ייטב לך", ו"למען יאריך ימך". לכן אף פעם לא תוכל לשקול את הערך של המצוה, התורה סתמה, תעשה ותעשה ותעשה, ואחרי מאה ועשרים יש לך שכר ארוך, יש הרבה ויש מעט.

"ועשית מעקה - חזק - לגגך"

יד. "כי תבנה בית חדש" (דברים כ"ב, ח). חכמים אומרים (דברים רבה פרשה כ"ב אות ו')

שמי שזכה למצות שילוח הקן יזכה גם לבנות בית חדש, "ועשית מעקה לגגך". יש חומשים שכתוב בהם 'מעקה' בדגש, ויש חומשים בלי דגש. מי שעושה בלי דגש הסיבה פשוטה, 'מעקה' זה לא מלעיל, יש רק געיא במ"ם. אם היה מעקה מלעיל, היא הייתה דגושה כמו: "ארצה פנען" (בראשית י"א, ל"א) "כנען מלעיל, אבל 'מעקה' המלה מלרע וגעיא במ"ם. אפילו הכי יש כמה ספרים שעושים דגש במ"ם בגלל הגעיא. בספר עין הקורא של חכם אשכנזי מדקדק לפני שבע מאות שנה (שמו יקותיאל בן יהודה הנקדן - "יהב" הנקדן" (יהבי בראשי תיבות) שהוציא אותו חכם תימני ושמו רבי משה בעדא¹⁶ מתוך ספר ישן לפני מאתיים שנה, ושמה יש הערות "יהבי" הנקדן" - "עין הקורא") הוא אומר על פסוק בשירת הים "מי כמוכה באלים" "ה" (שמות ט"ו י"א), למה ה"ית דגושה? הרי "באלים" זה לא מלעיל, זה מלרע? אלא הוא אומר שזה בגלל "עלילת המתג". (האשכנזים לא קוראים לזה געיא או מעמיד, אלא קוראים לזה "מתג" וזה אותו דבר). "עלילת" כלומר סיבה קטנה של המתג, יש סיבה קטנה שלפעמים עושים דגש. לכן "ועשית מעקה" גם כן דגש בגלל עלילת המתג.

יש סיבה לדגש שעל פי הכללים לא היה צריך להיות

טו. אבל מי אמר שעדיף כאן בדגש? יש סיבה מאד יפה, מצאתי כלל שיש דגש אף שעל פי הכללים לא צריך להיות דגש. ויש לו סיבה. כמו: "קומו צאו מן המקום הזה כי משחית ה' את העיר" (בראשית י"ט י"ד). לוט היה בצער, באו מלאכים, ראו אותם שהם מלאכים, הם לא פשוטים, הכו בסנוורים. זה אנשים פשוטים? אז הם אומרים לו: תשמע, עוד מעט העיר כולה תושחת, "כי משחית ה' את העיר". אז היה כולו בלחץ, הלך לחתניו בגלל הבנות שלו, בגלל הנכדים שלו, אמר להם: תצאו מהר, "קומו צאו", אחרי שורוק לא צריך להיות דגש, שורוק תנועה גדולה, אבל בגלל הלחץ הנפשי שהיה לו, הפסוק מדגיש אותו. וכן "קומו סעו ועברו את נחל ארנון" (דברים ב', כ"ד), או פרעה אומר: "קומו צאו מתוך עמי" (שמות י"ב ל"א). כאשר יש דגש [שלא כדין] זה מראה על איזה לחץ מסויים. וכאן אם אדם עושה מעקה, ועושה אותו מעקה חלש, זה יותר גרוע מאשר לא עשה. למה? כי אם המעקה הוא חלש, הרואה אומר יש כאן מעקה, והוא נסמך עליו, ו"כשל עוזר ונפל עוזר" (ישעיה ל"א, ג')... הוא נפל. אם לא עשית בכלל, כל אחד יודע אין פה מעקה, תיזהר, תתרחק. עכשיו כשיש שם מעקה, והוא חושב שהמעקה טוב, נעשה יותר גרוע. לכן התורה רמזה "ועשית מעקה", מעקה חזק תעשה. הרמב"ם (פ"א מהלכות רצוח ושמירת נפש ה"ג) כתב את זה, מרן (ח"מ ס' תכ"ז ס"ה) כתב את זה, בן איש חי (ש"ב פרשת פינחס הלכה ה') כתב, אבל אף אחד לא העיר שהדגש של מעקה בא לרמז הלכה שלמה בהרמב"ם, תעשה מעקה חזק שגובהו עשרה טפחים ומברכים עליו.

10. פעם הייתי גר ברחוב חזון איש (זמנית, שנתיים שלש), יום אחד אמר לי: יש לי ספר תאג' שאני הוצאתי, שזה חמש מאות שקל (לא שקל חדש, שקל ישן). זה שני כרכים, אבל לך אני מוכר בארבע מאות שקל. (למעשה מה זה ארבע מאות שקל? היום זה ארבעה שקלים ואולי פחות מזה, אבל בזמנו זה היה סכום). אמרתי לו: טוב, בסדר. אגיד לו לא? לקחתי את זה, ושמתי אותו למעלה למעלה, אמרתי: מה אני צריך אותו? יום אחד אני קורא שנים מקרא ואחד תרגום פרשת בא, והגעתי לפסוק "ועברתי בארץ מצרים בלילה הזה" (שמות י"ב, י"ב). ובתרגומים שלנו כתוב "ואתגלית" בארעא דמצרים בלילא הדין. מה זה ואתגלית? הפסוק מדבר בראש חודש ניסן, ומתי הוא מתגלה? בליל פסח. אם כן מה זה "ואתגלית" [שמשמע שהוא כבר עבר], הרי "ועברתי" זה לשון עתיד, והר"ן זו וי' ההיפוך - אעבור בארץ מצרים בלילה הזה, אז איך יאמר "ואתגלית"? יש טעות, "ואתגלית" צריך להיות, אבל מדעתי לא יכולתי להגיה. עליתי למעלה, הבאתי את התאג' וראיתי בו "ואתגלית". מאז ידעתי את הערך של התאג', ומאז מצאתי למעלה ממאה שגיאות בתרגומים שלנו ועל פי התאג' מדויק יותר. מי שיש לו את החומש המדויק, יש שמה קונטרס קטן "לאוקמי גירסא" [הגהות והערות בתרגום אונקלוס], כל פעם שאני עושה הגהה אני כותב "וכה"ב - וכן הוא בתאג'.

המקום צר וקורב מלשון "שמת מועקה במתנינו" (תהלים ס"ו י"א).

כי יפול הנופל ממנו. בגמ' שבת (דף ל"ב ע"א והובא בתו"ת) ראוי זה ליפול מששת ימי בראשית שהרי לא נפל והכתוב קראו נופל. צ"ל קראו הנופל. והכוונה כי הנופל בה"א הידיעה משמע הנופל דמעיכא (וכמ"ל במקום אחר על תפלת מוסף דר"ח האמורים לפני מזבחך שצ"ל אמורים בלא ה'). ונדפס בקונטרס לאוקמי גירסא שבסוף סידור איש מצליח ע"ש באורן. והיינו שראוי ליפול מששת ימי בראשית. דהול"ל כי יפול נופל ממנו,

ע"ש. ולפי דברי הזוהר י"ל בפשיטות, מתשובתו של הקב"ה אל תירא אותו שרומז לאות ברית קדש, אתה למד מה היה בלבו של מרע"ה שפחד מאות זה. (ואע"פ שסיימו בגמרא שנאמר ויבא הפליט וכו', אפשר שהם דברי ריו"ח למ"ד עוג לחוד ואליעזר לחוד. אבל כוונת רשב"י כדאיתא בזוהר). ויוממתך הלשון מתשובתו של "אותו" צדיק אתה יודע מה היתה בלבו אמר שמא תעמוד לו זכות של אברהם אבינו (שנימול עוג על ידו). ודו"ק.

ועשית מעקה. עיין רש"י. ולי נראה מלשון עוקה (עירובין פ"ח מ"ט) ור"ל גדר, שעושה

מוקדי מכירת ספרי מכון אורח צדיקים ברחבי הארץ:

מוקד מרכזי מושב ברכיה מוסדות "חכמת רחמים" 08-6727523 / 9105* שלוחה 6

חברות	ישראל	קריית גת	באר שבע	תל אביב
• הרב יצחק חזקוני	• הספרייה הספרדית רח	• מחשבה סהרה 054-4122763	• רחוב דושינה שבט 79, שכונת בלית 050-3020644	• בתאום עם המוקד בברכיה
• הרב חנה כהן	• נבגות שאול רח' קהתי 054-844-7460	• אשקלון	• מי גורן	• סניף
010-410-4217	054-844-7460	08-4750641	ישיבת "כסא רחמים" רח' עזריאל 26	• רחוב זלמן שניר 053-2527692
				• חתים
				• רחוב הרומם 054-8063203

מברכים על עשיית מעקה

טז. פעם הרב עובדיה (שו"ת יביע אומר ח"ח חא"ח סי' כ"ב אות כ"ו) חשב שלא מברכים, כי מצא שני פוסקים שאמרו לא מברכים ואומרים סב"ל, אם שני פוסקים אומרים לא לבקר, ומאה פוסקים אומרים לבקר, לא מברכים. אבל אחר כך הוא חזר בו (הליכות עולם ח"ז עמ' קע"ה). למה? כי המנהג פשוט שמברכים, ונגד מנהג לא אומרים סב"ל, לא יתכן שכל דבר שנהגו מאות שנים, ונתגלה איזה כתב יד בים המלח שיש איזה ראשון שאמר... לא עושים ככה, אלא מברכים "וציונו לעשות מעקה". ולא תשים דמים בביתך. אל תגרום חס וחלילה שיהיה דם בבית, כי יפול הנפול ממנו. היה מנהג אחד של חלק מאדמור"י החסידים שלא משאירים פרוטה בבית, כל מה שמקבלים במשך היום - פדיונות וכדומה - מחלקים לעניים, כי אם אני משאיר למחר, אין לי בטחון בה, מחר ה' יביא לי וזהו. ככה נהג רבי אלימלך מליזנסק (מחבר ספר נועם אלימלך)¹¹. אז רמז למנהג הזה "ולא תשים דמים בביתך" - אל תשים כסף בבית. זה רמז בעלמא.

כלאי הכרם

יז. "לא תזרע כרמך כלאים" (דברים כ"ב, ט). כלאי הכרם חמורים יותר מכל הכלאים, שאר הכלאים - כלאי האילן או כלאי זרעים וכדומה, מי שזרע מותר לאכול, אם אדם למשל הרכיב אילן באילן, מותר לנו לאכול¹². מן הדין אם משהו הרכיב פרי אילן מותר לאכול את זה, לאפוקי כלאי הכרם שזה אסור עד מאתים - "עולה באחד ומאתים". הכל נאסר, "פן תקדש המלאה הזרע אשר תזרע". מה זה "תקדש" יש שני פירושים, יש פירוש "תקדש" - תוקד אש, שורפים את הכל. ויש "תקדש" שהכוונה שנעשה כולו קודש, כמו ערלה שעולה באחד ומאתים, ככה גם זה באחד ומאתים. לכן צריך להזהר מתחת הכרמים לא לזרוע זרעונים ירקות וכדומה, כי זה מקדש את הכל - אוסר את הכל.

כלאי בהמה

יח. "לא תחרוש בשור וחמור יחדיו" (פסוק י'). בשור וחמור אסור לחרוש בהם יחד. יש נותנים טעם על פי הפשט, כי השור זריז והחמור עצלן, ואז החרשה לא תהיה בסדר. השור אומר לו "זוז", והחמור אומר לו: חכה... הם לא יכולים ללכת ביחד. אבל זה טעם בעלמא, כי לאו דוקא שור וחמור, אלא בכל סוגי בהמות אסור לחרוש ולמשוך ולהנהיג. אבל הרמב"ם (פ"ט מהלכות כלאים ה"ח ו"ח) אומר שהתורה אסרה דוקא בתנאי שאחד טמא ואחד טהור, אבל אם שניהם טהורים או שניהם טמאים התורה לא אסרה. ומצא הרוגאצ'ובר (שו"ת צפנת פענח סי' נ') ראייה להרמב"ם מפסוק בישעיה, כתוב שלעתידי לבוא "וגר זאב עם כבש, ונמר עם גדי ירבו", ועגל וכפיר ומריא יחדיו, ונער קטון נוהג בהם" (ישעיה י"א). למה נער קטון? מה אכפת לי קטון או גדול? אמר תסתכל בפסוק, זאב עם כבש, זאב או חיה טמאה והכבש בהמה טהורה, ונמר עם גדי אותו דבר, נמר טמא וגדי זה טהור, ועגל וכפיר ומריא

11. פעם אחת חילק את כל הכספים שיש לו, והוא לא יכול לישון. אמר: מה קרה לי? בטח משהו מהחסידים הביא לי כסף [לעיר], והכסף הזה הוא ברשותי. הוא בשבילי ואני לא קבלתי ולא חלקתי, שלח את המשרת שלו, אמר לו: תשאל בכל העיר - ליזנסק - ותמצא משהו מהחסידים שלו. אמר לו: כן, יש משהו אבל הוא לא רצה להפריע לרב. אמר לו: תגיד לו אם יש כסף שיביא מהר, הביא, חילק אותו לעניים וגמרו.

12. יש אומרים שכל האגסים שלנו הם מורכבים. חכם דיין אחד מחיפה חבדניק, רבי גדליה אקסלור, כתב תשובה, אמר אסור לנו לאכול אגסים. למה אסור לאכול אגסים? כי כל האגסים מורכבים, נכון שמן הדין זה מותר, אבל אתה מסייע בידי עוברי עבירה כשאתה אוכל. מה נעשה? הרי האגסים כתובים במשנה (כלאים א' ד' ועוד), מה נשתנו האגסים של פעם מהאגסים שלנו? הוא יאמר שאת האגסים של פעם נטעו אותם גוים. ומצאו איזה תירוץ לדבריו. אבל קשה לאסור פרי אחד לגמרי.

מאי הנפול. ודו"ק.

פסוק ט'. רש"י בד"ה פן תקדש וכו' כל דבר הנתעב על האדם וכו' נופל בו לשון קדש כמו אל תגש בי כי קדשתך (ישעיה ס"ה ה). עכ"ל. נראה שמפרש כי קדשתך כי אני מטמא אותך, אבל בישעיה שם פירש כי אני קדוש וטהור יותר ממך, וכן תרגם יונתן רוד"ק ומצודות. ע"ש. ושו"ר בשבועות (דף י"ח ע"ב) שפירש כדבריו כאן. ע"ש. אולם הניקוד מוכיח כדברי תרגום יונתן רוד"ק, כי הקו"ף בשוא, ואם כפירש"י כאן היל"ל קדשתך, הקו"ף בחיריק והדל"ת בדגש. וכו"ב בירמיה (י"ט ז) הִזְקַתְּנִי וְתוּכַל. פי' חזקת ממני והוא פעל עומד כפי ר"ד שם, שאם היה פעל יוצא (כפירש"י שם) היל"ל הִזְקַתְּנִי החי"ת בחיריק והז"ן דגושה. וכן בני יצאנו (ירמיה י"ד כ') פירושו יצאו ממני. ודו"ק.

פסוק ט"ז את בתי ננתי לאיש הזה. שמעתי בשם הגאון רבי ינון חורי זצ"ל שזה ר"ת בתולה נשאת ליום הרביעי, דקרא בבתולה מיירי, כדמסיים והנה הוא שם עלילות דברים וגו' ואלה בתולי בתי. ודפח"ו. ויש להוסיף דתיבת "את" במספר קטן א' ד', שהיתה ראויה לינשא באחד בשבת וברביעי בשבת, אבל "בתי", ב' ת", ת"י בגימטריא שקדו, כלומר שחכמים קבעו שתינשא רק ברביעי (שהוא יום שני הראוי לה בשבוע)

אותו דבר, עגל טהור, מריא זה שור קטן טהור, והכפיר זה אריה זה טמא, ולכן כולם אסור לנהוג אבל "ונער קטון" - קטון לא יודע, לכן נער קטן נוהג בהם...

רשב"ם ורבנו תם

יט. היה מעשה ברשב"ם ורבנו תם שהיו הולכים ביחד, אלו שני אחים גאוני עולם¹³. ורשב"ם היה חסיד גדול, לא היה מרים את עיניו. והנה היתה עגלה, והוא רצה לעלות עליה ולנסוע. אמר לו רבנו תם: "אחי, שא נא עיניך, סוס ופרד לקראתך!..." איך אתה עולה בעגלה שיש בה סוס ופרד? אתה עובר על לא תחרוש¹⁴! אבל מן השמים אפילו אם היה רשב"ם רוכב על העגלה הזאת, הוא לא היה עובר על איסור תורה. מדוע? כי סוס ופרד זה שני סוגים טמאים, ולפי הרמב"ם איסור תורה זה דוקא באחד טמא ואחד טהור.

לא תחרוז בשור ובחמור

כ. בא אבן עזרא (יש לו כל מיני חריפויות, וכל מיני דברים בדרך צחות, יש לו גם "ספר צחות"...), אמר מי שרוצה לעשות חרוזים לא יעשה "שור - חמור", זה לא הולך טוב. "לא תחרוז בשור ובחמור יחדיו, אלא תשים את השור בארץ המישור, ואת החמור בהר המור". לימד אותנו איך לעשות חרוזים, יש עושים חרוזים לא טעם ולא ריח... החרוזים של פיוטי הספרדים מתוקים, מסודרים, שקולים מספר הברות עם תוכן, עם טעם, צריך לטעום אותם.

כל פיוט ופיוט בסליחות נשמה יש בו

כא. ויש לנו הזדמנות בחודש הסליחות וימים נוראים, כל פיוט ופיוט - נשמה יש בו. ואנשים קוראים אותם במהירות. איזה טעם יש? בחוץ לארץ היה אחד מורה לעברית "סורר ומורה"... בשבת זכור כשקוראים פיוט "מי כמוך" היה יוצא החוצה ומדבר. הוא יודע מה הטעם של מי כמוך?! משוגע זה. אשכנזים רואים "מי כמוך" של פורים מלקקים את השפתיים! היה חכם אחד, שמו רבי אברהם אליקים שיף, ניצול מהשואה בנסי נסים, נסים רבים היו לו, כתב ספר על כל מה שקרה לו בשואה וקרא לו "ה" שערים", מספר גלגולים וגלגולים שעברו הוא וכל משפחתו, אחרי שגמר את הספר, לא ידע איך להודות לה', פתח מחזור של הספרדים, מצא "מי כמוך" של פורים - "אדון! חסדך בל יחדל, אמתך מבצר עוז ומגדל"... העתיק את כל מי כמוך! זה תענוג לקרוא את הפיוטים האלה, לכן לא כדאי לקרוא את הסליחות ככה במנחה, תקום בבוקר מוקדם - לפחות פעמיים בשבוע - ותקרא את כל הסליחות, והקב"ה יקבל את הסליחות שלנו ברצון, יאבד כל אויבנו, "כי תצא למלחמה על אויבך ונתנו ה' אלהיך בידך ושבית שבינו" (דברים כ"א, י').

13. רשב"ם היה האח הגדול, ורבנו תם היה קטן, ובאמצע יש עוד אחד שמו ריב"ם - רבי יצחק בר מאיר, שלשתם היו בני הרב רבי מאיר מרומנו חתנו של רש"י, לרש"י היו שלש בנות, אחת שמה יוכבד, היתה חכמה מאד והיא נישאה לרבי מאיר מרומנו, וילדה לו שלשה גאוני עולם שהשלימו את מקומו של הסבא שלהם. כשנפטר רש"י ע"ה בשנת תתס"ה רבנו תם היה בן חמש שנים, ואז היו בבית בוכים, והוא היה ילד קטן, אמר: על מה אתם בוכים? אמר לו: ככה נר ישראל. אמר: ככה? אני אדליק אותם! ילד קטן מה הוא מבין? אבל למעשה הוא אמר אמת, אחר כך הוא העמיד תלמידים, וכל בעלי התוספות באו מכוחו. בעלי התוספות הם תלמידיו של ר"י - רבנו יצחק בעל התוספות, ור"י היה בן אחותו של רבנו תם ולמד אצל רבנו תם.

14. את הסיפור הזה משהו סיפר לי אותו הפוך, בילדותי היה לי חבר אמר ששמע מסבו (אבל כנראה הוא השתבש) למה קראו לרבנו יעקב תם? כי היה תמים מדאי, לא מסתכל, אז פעם כמעט הסוס דרס אותו, ואחרי אמר לו: תסתכל, יש פה סוס. לא ככה הסיפור בכלל. הפוך. (עייני בש"ג ח"א ערך רשב"ם). רבנו תם היה חריף מאד, מה שקראו לו רבנו תם זה על שם הפסוק "יעקב איש תם" (בראשית כ"ה, כ"ז), ומי שלא מרים את העיניים זה רשב"ם, ומה שאמר לו תרים את העיניים לא בגלל שהסוס ידרס אותו, הסוס יפחד ממנו... אלא כיון שיש שם שני מינים שונים.

משום שקדו. ועוד יש לרמז בתולה נשאת ליום הרביעי ר"ת לבנה, שנשי ישראל נמשלו ללבנה, כמבואר בברכות (דף נ"ז ע"ב) אמר ליה חזאי דנשיק סיהרא, אמר ליה בא על אשת ישראל. ע"ש. והטעם לפי שמונות י"ד ימים בטהרה וי"ד ימים בטומאה כמו הלבנה שי"ד ימים מתמלאת וי"ד ימים מתחסרת [ושו"ר שכ"ב בספר חסידים סי' תתשמ"ח]. והוא כמנהג ג'רבא ותימן שמונים שבעה ימי טומאה ושבעה נקיים. וגם לשאר המקומות כתב מרן בב"י י"ד (סוס"ק קצ"ו בסוף ד"ה הפולטת) שרוב הנשים נמשכת ראייתן חמשה או ששה ימים. ע"ש. והוא קרוב לשבעה ימי טומאה. גם מכאן רמז למנהגו שהחתן שנושא בתולה מוציאין לו ס"ת מיוחד בשבת ועולה רביעי בפרשת ואברהם זקן (כמ"ש מוהר"מ זצ"ל בספר ברית כהונה א"ח ריש מערכת ח"ת), כי בתולה נישאת ליום הרביעי ולכן הוא עולה רביעי. ובזה ניחא מ"ש בשמשון (שופטים י"ד ט"ה) ויהי ביום השביעי, ופירש"י ורד"ק יום השבת היה רביעי לימי החופה. ע"ש. כי הוא גיירה (כמ"ש הרמב"ם בפ"ג מהלכות איסורי ביאה ה"ד ו"ט ו"ז), ונשאה כמנהג ישראל שבתולה נישאת ליום הרביעי, ויום שבת היה רביעי לימי החופה. ובזה מובן מה שחששו בגמרא (לקמן דף ג' ע"ב) שלא לבטל תקנת חז"ל שנישאת ליום הרביעי, כי הוא מנהג עתיק מימי הנביאים (ועד היום נוהגים כן באי גרברא). ודו"ק.

לקבלת

את גזר הדין!

"ידוע בספרי הקבלה כי אחד התיקונים הגדולים ביותר
לבטל מהאדם את הגזרות ולפתוח את מצלו
אבריו, פרנסה והצלחה
זה פדיון נפש..."

בע"ה מידי יום עורכים פדיון נפש המסוגל לישועות
על פי הסדר שתיקן מרן החיד"א ע"י רבני הישיבה שליט"א

פדיון נפש פרטי

160 ש"ח לשם

פדיון נפש כללי

52 ש"ח לשם

או בעמדות
נדרים פלוס

08-6727523

(אפשר לשלוח הודעה, רו קווי, מענה 24 שעות)

למסירת
שמות
התקשרו:

אלינו, כלם יכולים לשוב בתשובה, שלא נפספס את ההזדמנות!".

שינה רוחנית

אנחנו אומרים בפסליות: "בן אדם מה לך נדם?". אין הכוונה שהאדם ישן ממש, אלא שהוא רדום ועדיין לא בוחן את עצמו, לא מנתח את מצב החיים שלו היכן הוא עומד. בראש השנה יש לנו דין לפני המלך, מלך שאין לא מושא פנים ולא מקח שחד, אי אפשר לתת מעטפה מלאה בשטרות ולסגור את הספור, צריך להתעורר ולחזור בתשובה. השרש רדם הוא אותיות המלה מרד, סופו של הרדום חלילה אף למרוד בקדוש ברוך הוא.

שכר בטלה

בעל מפעל גדול נכנס למפעל לעשות בקורת. התקדם, הסתובב בין העובדים, ואכן התרשם לטובה, ראה שכלם עובדים במסירות. לפתע ראה איזה עובד בטלן עומד בשלוב ידים, מתנועע ימינה ושמאלה ולא עושה כלום. חמתו של בעל המפעל בערה בו, נגש אליו ואמר לו: "תגיד לי, כמה כסף אתה מרויח בחודש?". השיב האיש: "חמשת אלפים שקל". אמר הבעלים בכעס: "תשמע, אני לא רוצה פה בטלנים, אם אני נותן לך עכשיו חמשת אלפים שקל במזמון כדי שלא תחזור לפה יותר, אתה לא תתבע אותי?". השיב האיש: "כן, אני מוכן, בשמחה רבה, לא אחזור לכאן יותר". פתח בעל המפעל את התיק, הוציא חמשת אלפים שקל במזמון, נתן לאיש ושלח אותו משם.

הביט בעל המפעל בגבו של האיש המתרחק, והרגיש שהוא כלל לא היה מדקדק מהפטרונים המהירים, אדרבה, יצא בחצי רקוד מהמפעל... זעם בעל המפעל, מיד זמן אליו את האחראי לגיוס כח אדם ואמר לו: "אמנם יש כאן עובדים טובים, אבל יש גם בטלנים! אתה לא עושה בקורת? אתה לא בודק אותם? איך יתכן שאני מפטר אותם והוא עוד שמח?". שאל האחראי: "מי הוא העובד?". אמר הבעלים: "אני לא מכיר אותו, אבל אומר לך איך הוא נראה ותזהה אותו". לאחר שנתן בעל המפעל את הפרופיל של האיש, האחראי לגיוס עובדים התחיל לצחוק... אמר לבעל המפעל: "הוא כלל אינו עובד כאן, הוא השליח של ארוחת הצהריים לעובדים!".

אם בעל המפעל היה מנתח את העניינים נכון, הוא לא היה מפסיד חמשת אלפים שקלים. זו פגנת המלים: "בן אדם מה לך נדם". אנחנו צריכים להתעורר ולבחון את מעשינו, לראות אם אנחנו מנתחים את העניינים כמו שצריך, מתחרטים על העוונות ומתחזקים, או שאנחנו בכלל לא בכוון.

המלחמה הגדולה

ידועים דברי החסיד שהביא רבנו בחיי בספרו "חובת הלבבות" (שער יחוד המעשה פרק ה'), שפעם פגש אנשים שבים מנצחון במלחמה נגד אויביהם, ובידיהם שלל גדול. אמר להם: "שבתם מן המלחמה הקטנה שוללים שלל, התעתדו למלחמה הגדולה". אמרו לו: "ומה היא המלחמה הגדולה?". אמר להם: "זוהי מלחמת היצר וחילולו".

הסביר רבנו בחיי, שכל אויב שיש לאדם, כאשר נצח אותו פעם ופעמים, יעזוב אותו ולא יעלה על לבו להלחם בו, הרי יודע שהפח שלו גדול ממנו. אבל במלחמת היצר הרע, לא מספיק שהאדם ינצח פעם אחת, אלא צריך לנצח אותו כל רגע ורגע! כך אמרו רבותינו: אל תאמין בעצמך עד יום מותך (אבות פ"ב ד'). צריך להזהר ממנו.

ננצח את היצר הרע, ובקורב נבשר על הגאולה אמן כן יהי רצון.

לא לפספס!

(מתוך הספר "שמחת התורה")

כי תצא למלחמה על אויביך ונתנו ה' אלקיך בידך ושבית שבינו. וראית בשביה אשת יפת תאר וחשקת בה ולקחת לאשה (דברים כ"א, י"א).

מסטר בעלז

דבריו רבותינו (זוהר חדש תחילת פרשת כי תצא): "כי תצא למלחמה" על מלחמת היצר. לא סתם אנחנו קוראים את הפרשה בימי חדש אלול, אנחנו צריכים לקום ולעשות מעשה, לחזור בתשובה ולפשפש במעשינו. אי לאדם שיעביר ימים אלו בדברים בטלים, אדם שינצל את הזמן הזה רק ירוית.

ראש ישיבה אחד בירושלים, בתחלת זמן אלול נכנס למסר שיחה לתלמידיו. עמד על הבימה, נשען על הסטנדר, והתחיל לבכות בכי תמרורים. לאחר מספר דקות, מחה את הדמעות מעיניו ואמר לתלמידיו: "אני רוצה לספר לכם ספור. בחפשת בין הזמנים כלם יצאו לחפש חוץ ממני, אני טסתי לחו"ל כדי לאסוף תרומות לישיבה".

הרב היה באמריקה, ותוך כדי נסיונות ההתרמה פגש חבר נעורים. לאחר שדברו מעט על העבר, שאל הרב את חברו: "תרצה להיות הנהג שלי ולהראות לי היכן מתגוררים העשירים?". ענה החבר: "כבוד הרב, זה לא הזמן, עכשיו כל העשירים בטיולים, מי ידבר איתך?". אבל כבר הגעתי, יש לי זמן רק בימי 'בין הזמנים', אחזור בימים רקות?!", שאל. שמע החבר, והזמין את הרב לביתו ששם ישבו וידאו מה אפשר לעשות.

ישבו וחשבו, ופתאום נזכר החבר בעשר גדול שנמצא שם בשם 'מסטר בעלז'. הוא היה נצול שואה שפרש מדרך התורה, וכשפגש אותו הגאון הקדוש רבי אהרן מבעלז זצ"ל, הבטיח לו שאם יחזור בתשובה יזכה לעשירות מפלגת. הוא אכן חזר בתשובה והתעשר עשר רב. יש רחוב יקרה במנהטן שכלו שלו. אמר החבר לרב: "אם נצליח לקבע אתו פגישה, אתה מסדר לחצי שנה".

"לא דברת עם האיש במעלית?"

במשך יומים הפעילו קשרים, דברו עם מי שהיה צריך לדבר, עשו הכל ואכן הצליחו לקבע פגישה למחר בשעה תשע בבקר. אמר החבר לרב: "מחר נצא מקדם בבקר למשך של העשיר, כך לא נפספס את הפגישה".

הבקר אור והאנשים שלחו, מיד יצאו הרב וחברו לכוון המשרד של העשיר. תמיד כשהזמן לוחץ להגיע לאיזה מקום, הדרך נהיית ארוכה יותר, יש פקקים ועכובים לא צפויים... כך בדיוק ארע להם, אבל למזלם הצליחו להגיע בדקה לפני השעה תשע. אמר החבר לרב: "תרד כאן, תעלה לקומה ארבעים חדר מספר חמשים ואחד, אני בינתיים אחפש חניה. אם הרב ימתין עד שאמצא מקום חניה, הרב עלול לפספס את הפגישה".

ירד הרב מהרכב, לאחר כמה שניות צפר הנהג שתי צפירות ונסע לחפש חניה. הרב לא הבין מה רצה לרמז לו, נכנס לבנין, עלה במעלית, ואחר מספר דקות ירד ונכנס לרכב של חברו. "איך היה?", שאל הנהג. "לא היה כלום! לא הכניסו אותי בכלל!", השיב הרב. שאל החבר: "ומה אמרת לו?". אמר הרב שוב: "למי? אמרתי לך, לא הכניסו אותי!". תמה החבר: "לא דברת עם האיש במעלית?". ענה הרב בתמיהה: "מה יש לי לדבר איתו? הוא התעניין על הישיבה שלנו, שאל אם יוכל לעזור, אבל אמרתי לו שאני ממנה לפגישה ואנחנו מסתדרים".

מיד צעק החבר: "אוי ואבוי! היהודי שעמד לידך במעלית הוא מסטר בעלז! צפרתי לך להסב את תשומת לבך, כלת לדבר איתו ישירות, בלי מתווכים למיניהם! למה לא דברת?!", שמע הרב את דבריו, הרהר מעט, התחזק באמונה, והחליט להמשיך להתרים מעט ולשוב לארץ ישראל.

סים הרב את ספורו ואמר לתלמידיו: "אל תחשבו שעכשיו בכיתי בגלל שהפסדתי את מסטר בעלז, לא על זה אני בוכה, הכל משמים. אבל תחשבו שמסטר בעלז אפילו לא 'פרומיל' ליד מלך המלכים הקדוש ברוך הוא! אל תפספסו את הקדוש ברוך הוא בחדש אלול כמו שאני פספסתי את מסטר בעלז! שלא יהיה לנו חלילה בבחינת 'וידודי חמק עבר' (שיר השירים ה' ו')! עכשיו הקדוש ברוך הוא קרוב

לומדים לתקוע נכון

רוצים ללמוד כתקוע בשופר בצורה מקצועית ונכונה?

מתארגנת קבוצה ללימוד תקיעת שופר - קבוצתי או פרטי.

מתאים גם כמי שכבר ידע ורוצה לשפר, או למי 'שנתקע' באמצע.

ליווי אישי ושיפור טכניקה.

לפרטים ורישומה:

הרב שחר שי

0527178158

10% הנחה ל-5 הנרשמים הראשונים.

למען הספר

רבנו הגדול הגאון רבי יוסף חיים - הבן איש חי

בשבע הבא ההולא של הבן איש חי, מאה ושתים שנה לפטירתו [והשנה מאה ושבע עשרה לפטירתו]. אתמול אמרתי שיש חכמים גדולים שמוספדים עליהם הרבה, אבל ספריהם סגורים וחתומים, לא כל אחד יכול לקרוא אותם [שהם קשים להבנה]. זה החכמה של שלשת החכמים האלה - רש"י והרמב"ם, ובן איש חי. ילד קטן קורא חמש ברש"י הוא מבין. גיד: רש"י אמר כך וכך, בא חכם כמו הר"א [רבנו אליהו מזרחי] ואומר: אבל למה אמר ככה? ולמה הביא את הפסוק הזה? למה לא הביא פסוק אחר? מעמיק ומעמיק ומוציא חכמה נפלאה. אבל דבריו נקראים לכל אחד ואחד, כמו מן. את הבן אוכלים כלם, לתינוקות הוא כמו דבש, לבינוניים כמו לחם ולזקנים כמו שמן (ויאמר דף ע"ה ע"ב), יש בו כל הטעמים שבעולם. אותו דבר הרמב"ם. הרמב"ם כתב ספר עמק מאד, לפעמים בשביל להבין אותו - הרא"ש אומר (שו"ת הרא"ש פ"ל ל"א סי' ט') בשם אדם גדול מבין צלונה שאמר: אני מבין בהרמב"ם בהלכות הנהגות בזמן הזה [בזמן הגלות]. בקדשים ובטהרות אני לא מבין. והוא אמר אני יודע שהמוני העם פותחים את הרמב"ם וקוראים, נראה להם שמבינים אותו, אבל הם לא מבנים כלום. אם לא תדע את המקור בגמרא, לא תבין. אבל לכאורה הוא מובן, דברים רבים אפשר להבין [גם בלי להעמיק, ובלי לראות את המקורות]. הרמב"ם מדבר בשפה פשוטה. אומרים למה הרמב"ם כתב בסוף הספר שלו את הבטוי הזה "מלאה הארץ דעה את ה' בפנים לים מכסים" (ישעיה "א. ט")? כי כשאמרת רואה את הים, אתה רואה את כלו שנה [כלו נראה באותו גבה], אבל יש בו עמק, מקום אחד עמק מדאי, אנשים נכנסים למקום מסכן ונבלעים ה' ירחם, ויש מקומות שזה לא הרבה. "פנים לים מכסים" - שלמעה נראה הכל חלק ויפנים יש הרבה עמקים, מעמקים יש שם, והרמב"ם ככה נעשה. מי שמבין פשוט - מבין פשוט. מי שמעמיק, מוסיף עוד מלה ועוד מלה, ורואה את הדיק של המלה הזאת. ולכן נאמר במשה רבנו: "ויד משה מן החר אל העם" (שמות י"ט, ד). מה הטעמים של "ויד משה" - דרגא תביר - "ויד משה". משה רבנו ירד ושוכר את הדרגות שלו, דרגא תביר, "מן החר אל העם" מדבר לעם בשפה שבינו אותה. הוא לא יכול לומר להם דברים עמוקים שהם לא מבנים. אלא: תעשו ככה, ויש טעם, ויש יוצא מן הטעם. אותו דבר אצל רבי יוסף חיים [הבן איש חי]. מי שיקרא אותו "רבי פעלים" [ספר תשובותיו] אומר זה פוסק ממחמ, מביא לה פוסקים [ומכריע]. אומרים שהיה רבו רבי עובדיה סומך שולח לו שאלות בהלכה עם שליח. השליח בא, מביא אתו שאלה, ורבי יוסף חיים מיד עונה, פותח: יש פוסקים כך וכך, וכן, והמסקנות ככה, והשליח חוזר. ורבו מתפלל: כבר כתב תשובה? הוא פתח ספרים? לא פתח. איך הוא כתב את כל המקורות האלה? כתב אותם. הוא למד ולמד. הכל הוא למד. ולכאורה היו חושבים שכוון בקבלה, אבל כוון גם בקבלה וגם בפשוט. אתה תקרא "רבי פעלים", תאמר זה פוסק. תקרא "בן איש חי", נותן הלכות לכל אחד. תקרא "בן יהודה", לוקח אגדות של הגמרא סתומים וחתומים, ומסביר אותם בטוב טעם. הוא היה מלמד כל יום להמוני העם אחרי התפלה "עין יעקב", והמוני העם שואלים על האגדות. למשל, כתוב מגילה דף כ"ט ע"א) "עתידין כל בתי כנסיות ובתי מדרשות שבוץ לארץ להגיע לארץ ישראל". איך זה יכול להיות? הם טסים? נוסעים במטוס? אמר להם (עין בן יהודה שם): הכנה שהקדשה שבהם תבוא לארץ ישראל. היום יש ברוך ה' עשרת אלפים בתי כנסיות בארץ, כל אחד והסגנון שלו, זה בסגנון אשכנזי, זה בסגנון תימן וכו'. אז הקדשה שלהם והמסורת שלהם כלה עתידה לבוא.

היה דורש ארבע שבתות בשנה - שבת פלה, שבת תשובה, שבת הגדול ושבת זכור. ויש לו דרשות ארוכות מאד - ארבע שעות רצופות: והיה חם, בגד חמה מאד, והיה שם עשרת אלפים איש! ששת אלפים איש למטה, וארבעת אלפים אשה למעלה, והוא דורש

ביום שבת וקולו נשמע לכלם! ומקול לא היה באותו זמן, וקול וחמר בשבת [שהרמקול אסור], וכלם שומעים אותו. ספר לי משהו שהפיר אחד שחי למעלה ממאה שנה. אמר לו: למה זכית לחיות למעלה ממאה שנה? אמר לו: אני הייתי עם מניפה ליד הבן איש חי, הוא היה דורש ואני מניף עליו, כלם מתמוגגים מחם, חם נוראי, אבל לפחות הבן איש חי צריך שיהיה לו אוויר, אז הוא מניף עליו ארבע שעות: ובן איש חי ברח אותו באריות ימים וכה היה. כשהבן איש חי היה דורש הילדים הפסיקו לשחק, ומסתכלים על

הבן איש חי. יש לו מראה מיוחד. אומרים שפעם הבא סאלי הסתפל על התמונה שלו חצי שעה! אמרו לו: מה אתה מסתפל? אמר להם: יש לו דמות של אדם הראשון לפני שאכל מעץ הדעת. יש לו אור מיוחד. "האיה קניד על עבדה הושיעני בחסדך" (תהילים ל"א, י"ז). "האיה קניד" גימטריא בן איש חי. יש אור בפסוקים שלו. הרידב"ז [רבי יעקב דוד בן זאב] בזמנו בצפת, חכם גדול היה, אמר: פשוט מדי בספריו של רבי יוסף חיים, מרגישים ריח גן עדן!

וכתב [הבן איש חי] שירים ופיסטים. שבעים פיסטים כתב! ויש לו פיסטים אפילו בערבית למוציא שבת. איך אבא שלו זכה לבן כזה? היה בעל חסד מיוחד במינו. שמו היה רבי אליהו חיים. במוציא שבת היה מתלבש כמו איזה ערבי, "טיגא" של הגמרא, אף אחד לא מכיר אותו. והיה דופק על הבית של העניים ומביא להם כסף. והם מתפללים: מאיפה הבאת לנו כסף? מה השם שלך? אומר להם: "אליהו". הולך לעוד בית - אליהו, עוד בית - אליהו. למחרת אלה החכים בפמלת כמה חידשים טובים, מביאים כסף, שלמו כל החוב. מאיפה יש לך כסף? אומרים: בא אתמול אליהו הנביא הביתה, הביא לנו כסף. עוד אחד - אליהו הנביא, עוד אליהו הנביא. שבעה הבא הלא למקומות אחרים. הוא מכיר את כל העניים והולך לכל אחד ואחד. פתאום ידעו ששכח - בגד - אליהו הנביא מגיע כל מוצאי שבת. אומרים "אליהו הנביא במהרה יבוא אלינו", והוא בא והולך רק לעניים. שמחך ויכלו לשלם את החובות. כשנפטר רבי אליהו חיים, הפסיק לבוא אליהו הנביא. הבינו שלמפרע הוא לא שקר, אליהו זה אליהו, אבל זה אליהו חיים אבא של רבי יוסף חיים. ומה היה עושה החכם הזה? רצה שבעו ילמד קבלה. ומי היה בקי בקבלה? היה את רבי אליהו מאני שהיה רב בחברון. אז אבא שלו היה תומך בו. אמר לו: אתה לא צריך לקבל משפחת מהקהלה, אני אשלם לך הכל, אבל בתנאי שכל שאלה שישאל בני, אם בהלכה אם בקבלה תענה לו. לכן כל פעם יש בבן איש חי: כתבתי לגאון החסיד רבי אליהו מאני והשיב לי, כתב לי ואמר.

כשאדם לומד בן איש חי, יסביר אותו, יפתח אותו, זו זכות מיוחדת, אחד אומר לי: אני רוצה לזכות לרוח הקדש (הוא ראה שרבי משה לוי זכה לרוח הקדש, והוא גם רוצה לזכות), אמרתי לו: תלמד בן איש חי. [ברוך ה' שזכינו בדורנו למרן רבנו הגדול זצ"ל שהיה הוגה בספרי הבן איש חי בחבה רבה, ומסר עליו שיעורים רבים, בשפה ברורה ובנעימה, במתיקות בבקיותא וערבות כדרכו בקדש, ונדפסו מעט משעורים אלו בעלני בתי נאמן בפרט בחידשים האחרונים. כן יזכנו ה' לערף את כל שיעוריו על הבן איש חי] ובכל התורה כלה וקלאה הארץ דעה את ה', וזכות מרן הבא"ח ונרן רבנו הגדול זצ"ל תגן אלף הפגון בעצמו ובעד כל העוזרים והמסייעים. אכ"ר. המערכת]. (בית נאמן גליון 474 אות א' והלאה).